

LUKKEDE DØRER I RETTEN

1. Utgangspunkt

Utgangspunktet/hovedregelen er at rettssaker skal gå for åpne dører, hvilket betyr at alle kan følge rettssaken (rettslokalet er åpent for publikum). Dette gjelder imidlertid ikke for vitner som skal vitne i den aktuelle saken; disse får ikke være i rettssalen før etter at de har avgitt sine forklaringer.

2. Lukkede dører – særregel/unntaksbestemmelse

I spesielle tilfeller kan retten lukke dørene. Denne særregelen/unntaksbestemmelsen følger av domstoloven § 125, som lyder:

”§ 125. Retten kan ved kjennelse beslutte at et rettsmøte helt eller delvis skal holdes for lukkede dører

- a. når hensynet til statens forhold til en fremmed makt krever det,
- b. når hensynet til privatlivets fred eller til ærbarhet krever det,
- c. når særlige forhold gir grunn til frykt for at offentlighet vil vanskeliggjøre sakens opplysning og lukkede dører derfor er påkrevd,
- d. når en siktet er under 18 år, fornærmedes ettermæle krever det eller en siktet eller et vitne ber om det av grunner som retten finner fyllestgjørende,
- e. når et vitne avhøres anonymt, jf. straffeprosessloven § 130 a, eller
- f. i krigstid når hensynet til militære operasjoner eller militære avdelingers sikkerhet eller andre særlige grunner krever det.

I saker etter ekteskapsloven eller barneloven og i saker mellom ektefeller eller fraskilte om fordeling eller tildeling av formuen, skal rettsmøtet holdes for lukkede dører, med mindre retten av særlige grunner beslutter at saken helt eller delvis føres for åpne dører. Det samme gjelder i tilsvarende saker mellom personer som er eller har vært samboere.”

Av lovens forarbeider (Ot.prp. nr 55 (1997-98)) følger blant annet:

”4.3.4 Departementets vurdering

... Forslaget bygger på at dagens hovedregel om åpne dører i rettsmøter skal opprettholdes, og at dørene først skal lukkes i lovhjemlede tilfeller og etter en konkret og grunnlagt prøvelse fra rettens side. ... Hensynet til sakens opplysning kan være et slikt forhold som berettiger til å stenge dørene etter reglene i nevnte konvensjoner. ... at en frykt for at offentlighet vil vanskeliggjøre sakens opplysning, bør kunne føre til lukkede dører. På denne måten ivaretas partenes interesse i å få avgjørelser som i størst mulig grad bygger på et korrekt saksforhold. ...”

Videre følger av Ot. Prp. Nr 33 (1993-1994);

“3.4 Departementets vurdering

... Hovedregelen er fremdeles at straffesakene skal gå for åpne dører og at det kan refereres fra dem. Det er domstolene som må vurdere om hensynet til fornærmedes privatliv eller ettermæle likevel tilsier lukkede dører eller referatforbud i deler av straffesaken. Ved vurderingen må det blant annet tas for øye at straffesaken ikke i unødige grad skal være en ekstra belastning for offeret.”

Dersom det er behov for å lukke dørene i rettssalen må dette altså kreves spesifikt, og dette må begrunnes, og helst dokumenteres.

Begjæringen om lukkede dører fremsettes enten i prosesskrift før hovedforhandlingen, eller i selve rettsmøtet. Det bør henvises til hvilket punkt i domstolloven § 125 som er aktuell, for eksempel at åpne dører vil gjøre det vanskelig for fornærmede å avgi en fullgod forklaring. Videre bør det forsøkes å fremskaffe mest/best mulig dokumentasjon, for eksempel uttalelse fra lege/psykolog.

Oslo, 09.03.2013

Advokat Thomas Benestad

Advokatfirmaet Salomon Johansen AS